

dőtiszt címet, továbbá olyan más címet, amelyből magasabb erdészeti képzettségre lehet következtetni, csak erdőmérnök és csak szolgálatadójának hozzájárulásával használhat. ...a földművelésügyi miniszter – rendkívül indokolt esetben – ilyen címek valamelyikének használatát akkor is engedélyezheti, ha a cím használatára jogosított nem erdőmérnök. – Alerdész, körederész, pagonyerdész címet csak az használhat, akinek a 48. § 1–3. pontjai alatt meghatározott valamelyik szakminősítése van. – Erdőőr, főerdőőr címet csak az használhat, akinek a 48. § 4. pontja alatt meghatározott valamelyik szakminősítése van.”

Többször átolvastam az 58. §-t. Összehasonlítani is nehéz a mai helyzettel. Nem vitatható, hogy az 1935: IV. tv. a maga idején – a címek odaítélésében is – korszerű volt. Érdekesnek tartom, hogy csak „erdész” szó nem található a felsorolásban. – A főerdész a magasabb végzettségű – erdőmérnök – kategóriában, – az alerdész az alacsonyabb kategóriában (a tatai, esztergomi m. kir. erdőgazdasági szakiskolában vagy az egykori vadászerdői, a görögnyeszentimrei, a lipótújvári és királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskolákban végzetek vagy akik az 1879. XXXI. t.c. 37. §-ában megszabott erdőőri szakvizsgát letették) található. A törvény az államerdészetnél és más erdőbirtokosoknál (hitbizományoknál, közalapítványoknál, egyes nagyobb uradalmaknál stb.) alkalmazott és a fizetési besorolásokhoz kapcsolódó elnevezéseket, mint: erdőmérnök-gyakornok, segéderdőmérnök, erdőmérnök, főerdőmérnök, erdőtanácsos, főerdőtanácsos, miniszteri tanácsos, nem említi. (Lehetséges, hogy ez a besorolás később lépett érvénybe. Ezt nevezték annak idején „szamárlétrának”.) Azt jelentette, hogy bizonyos év (2–3 év) eltelte után automatikusan mindenki előrelépett, magasabb fizetési osztályba sorolták. Ha ritkán is, de voltak kivételek. Ezt a rangsort a kommunista rendszer – mint sok más értelmeset és hasznosat – megszüntette. Az „Erdészet Kiváló Dolgozója”, a „Kiváló Dolgozó” stb. kitüntetések nem helyettesíthették, nem helyettesítették a régi – hagyományos – szakmai elismerést jelentő elnevezéseket.

Egyetértek dr. Csötönyi kollégával. Ne dobjunk el mindent csak azért, mert régi. Végezzünk értelmes „gyérítést” a címhasználat dzsungelében, és hozzuk vissza a mai gyakorlatnak megfelelő szakmai címhasználatot. Nem tartom fel-

adatomnak, hogy ezen írás keretében javaslatot tegyek a címhasználatra. Az illetékes miniszterhez történő felterjesztést az Országos Erdészeti Egyesületnek kellene megtennie. Elismerem ugyan, „...hogy új szakmai címek adományozása nem tartozik az Egyesület hatáskörébe” – a javaslattétel azonban igen. Nem tartom helyesnek, hogy ennek intézését egyetlen egyesületi tagra – jelen esetben dr. Csötönyi Józsefre – hárítsa a Főszerkesztő Úr?, Főtitkár Úr? (OEE vezetés?). S mi van, ha senki vagy csak kevesen tesznek észrevételt? Ne várjunk újabb 14–15 évet. Dr. Csötönyi József ugyanis – amint olvasható – 1987-ben a síófoki vándorgyűlésen már fölvetette ezt a kérdést. Ismétlem, javasolom, ne várjunk tovább. A rendszerváltás után 12 évvel, a mellékvágányra futás (kényszerítés) után 45 évvel a hagyományainkat figyelembe véve állítsuk vissza a természetes fejlődést az erdészeti címhasználatban is.

Könyvespolc

Pazar kiállítású könyvet kaptunk karácsonyra a Magyar Könyvklubtól. A Földön, vízben, levegőben sorozatnak jelent meg a „Fák – kertben, parkban és a szabad természetben” című kötete.

Aki most ismerkedik a földkerekség fáival, élvezettel forgathatja.

A hazai olvasó néhány észrevételt és kérdést megfogalmazna a könyv olvasván, amelyek figyelembevétele a következő kiadást még hasznosabbá tehetné.

A könyvben szereplő sok-sok fajfa közül egyetlenegy részesül abban a kitüntetésben, hogy vele kapcsolatban Magyarország is említetik, nevezetesen, hogy a feketefenyő itt „tájidegen”. Hogy e közlés kitől származik, az viszont homályban marad. A könyv ugyanis Olaszországban keletkezett, a magyar fordítás egy német nyelvű kiadvány alapján készült, a nyomdája pedig Pozsonyban van. Fel kell tehát tételeznem, hogy a hazánkra vonatkozó rész az eredetiben nincs benne, így azt a fordító nem, csakis egy átdolgozó alkothatta, akinek a nevét az impresszumban hiába keressük. Egyébként az anonim átdolgozónak igaz van, a földkerekség sok-sok fája közül nálunk nagyon sok tájidegen, mint ahogy valahol mindegyik fajfára rámondható a „tájidegenség”. De hát a parkok fáinak éppen az adja az érdekességét, értékét, különlegességét, hogy azok révén idegen tájak, más világárszék fáit is megismerhetjük.

Ne hagyjuk veszni hagyományainkat, inkább teremtsünk újakat. – Ilyen lehetne például a megemlékezés erdészeti, erdőgazdasági dolgozók részvételeéről az ’56-os magyar forradalom és szabadságharcban. Örömmel szereztem tudomást – sajnos nem az Erdészeti Lapok útján – arról, hogy a közelmúltban Sopronban az Egyetemen emléktáblát avattak ’56 emlékére. – Az Egyesület ez évi (2001) közgyűlésén, vándorgyűlésén egyetlen szó nem hangzott el erdészek-erdészeti dolgozók helytállásáról az ’56-os magyar forradalom és szabadságharcban, pedig a 45. évforduló alkalmat adhatott volna erre. Vannak, vagyunk, akik sajnálatosnak tartják ezt. Ma, amikor szabadon fejezhetjük ki véleményeinket, érzelmeinket, hagyománnyá tehetnénk a megemlékezést legalább a kerek évfordulók alkalmával. Nem kellene ezt szégyellnünk.

Pechtol István

Hogy mégis miért éppen a feketefenyő tájidegenségét ajánlotta a figyelmünkbe a névtelen átdolgozó, az ki is derül a továbbiakban. Nevezetesen megtudhatjuk, hogy Magyarországon kopárfásításra használták fel a dolomit-mészalkotóraklapok-gyepeken, ahol is kiszorította az eredeti, értékes növényritkaságokat. Nos, kérem, e sziklagyepek legtöbbje korántsem „eredeti” természeti képződmény, hanem az emberi tevékenység következtében lepusztult, degradált, kopárosodott terület. Ami pedig a növények „ritkaságát” illeti, sokuk csak annak ritkaság, aki nem sokat jár a természetben. Lepusztult, sziklás lejtőinken „szerencsére” ma is több ezer hektáron megtalálhatók ezek az „értékes ritkaságok”. A feketefenyő aránylag rövid életű faj. Abból tehát semmi baj nem származhatott, ha egy kopár területet 60–100 éven át fenyveserdő borított, megállítva a talajpusztulást, fékezve a csapadékvíz lezúdulását, gyarapítva a talaj humusztartalmát – ha nem is egy ideális összetételével. Az előregegett erdő levágása vagy összeomlása után pedig ez a növényegyüttes újra birtokba veheti a területet, feltéve, ha a mértéktelenül elszaporodott vadbirka – muflon – meg nem akadályozza ebben.

E szakszerűnek tehát igazán nem mondható, magyar vonatkozású „közbeszúrás” kívül alig találni némely kiigazítanivalót. Például az alluviális ta-

lajon talán az öntéstalaj értendő, az alluvialis síkság pedig a folyók árterét jelentheti. A görgeteges talaj esetében a sziklás-köves váztalajra gondolhatott a fordító. A fák általában nem „anyakőzet”, hanem valamely alapkőzetten kialakult *talajon* tenyésznek. Az „őskőzet” és a „kristályos alapkőzet” helyett többet megtudnánk, ha bázikus vagy savanyú alapkőzetten kialakult talajról történné említés. Egyes fafajok valóban kibírók a sanyarú körülményeket is, de ez nem jelenti azt, hogy „kedvelik” is azokat (nyír, feketeefenyő). Helyesebb talán az „elviselik” kifejezés, mert ne tagadjuk, valamennyi fafaj a kedvezőbb körülményeket kedveli. A fák hasznát ismertető fejezetekben említést érdemelne még az akác mézhozama, valamint hogy a műanyagok megjelenéséig a tiszafa az íjkészítők kedvenc faanyaga volt. A Tátra 20 °C-os átlagos évi középhőmérséklete valószínűleg sajtóhiba következménye. (Ha jön is a globális felmelegedés, nem ily hirtelen.) Ha tudnám, mi értendő „devasztált területen” (165. oldal), próbálnék neki magyar elnevezést találni.

A magyarországi vonatkozásoktól eltekintve tehát jó szívvel ajánlhatom a könyvet az érdeklődő, természetet kedvelő olvasó figyelmébe.

Reményfy László

Megjelent

Dr. Bartucz Ferenc:

Gemenc; vizek, erdők, emberek

Tartalmilag igen sokszínű, epikai-lírai elemekkel gazdagított, teljesen újszerű szakmatörténetet ismerhetünk meg dr. Bartucz Ferenc könyvéből. A szerző nem ismeretlen olvasóink előtt, aki most is az erdőről ír, az erdőért, a más-ként. Egy gazdag életút három évének eseményei peregnék előttünk olyan csapongó asszociációk és sztorik formájában, ahogy az a mindennapok során történni szokott.

Szerzőnk tengernyi ismeretet halmoz össze úgy, hogy helyzeteket ír le. Olyan helyzeteket, amelyeket valahogyan meg kell oldani. A krónikás pontosságával, ízes, tájjellegű kifejezésekkel fűszerezve írja le mikor, mit érez, mit gondol és cselekszik. Szinte minden helyzetből kitűnik a haza, a szülőföld, a mindenkori munkahely, az emberek szeretete.

Kendőzetlenül írja le kapcsolatát munkatársaival, főnökeivel és ennek során számos, hivatalos iratokban nem található, de megtörtént „helyzetet” ismerhetünk meg. Szerző személye a garancia, hogy tényleg úgy is történt.

A könyv legfontosabb szereplői az emberek, akik ha kell, harcolnak az elemekkel, a politikával, egymással, de közben építik saját boldogulásukat és az országot. Ezek az emberek keresztül – legyen az vadász, traktoros, hajóskapitány, erdészfeleség vagy pártfőtitkár – az erdőrészllettől a kerületen át a vállalaton keresztül az ország egészére is tekintve mutatja be az *ERDŐT*, az abban dolgozó vagy pihenő, szórakozó embereket, a megoldandó feladatokat, sikereket és kudarcokat... Szóval el kell olvasni!

A könyv megrendelhető a kiadónál: Forester Mérnöki Iroda, 2100 Gödöllő, Nyár u. 2. Tel./fax: 06-28-423-031, 06-20-428-4963. Ára: 980 Ft.

Járasi Lőrinc

* * *

Winkler Oszkár festményei és Winkler András versei egy kötetben Akvarellek címmel jelent meg.

A hangulatos ecsetkezelésre és a szellemes betűszövekre fogékonyak keressék a kötetet Sopronban a „Cédrus” könyvesboltokban.

* * *

Dr. Madas Lászlótól a következő ajánlással kaptam **Fuchs Frigyes: Magyarország őserdei** c. művét.

„...melyből kiderül, hogy új az, amit már elfelejtettek, és a társas együttélésnek örökbecsű szabályai vannak.”

Az 1861-ben megjelent mű – mint az ajánlás utal rá – a mai kor erdőgazdálkodójának kezébe való. A szerző előszavából idézünk:

Mint már említettem, írásom elsősorban azoknak szól, akik ugyan nem erdész szakemberek, de az erdőgazdálkodás vezetésére befolyásuk van. Ezért jónak láttam, hogy az ő számukra egy függelékben, alfabetikus sorrendben, az előforduló *erdészeti szakkifejezéseknek* rövid magyarázatát adjam. Így elkerülhető volt a szövegben ezek gyakori, terjedelmes megismétlése. Ebben a függelékben a német szakkifejezések mellett mindenütt feltüntettem a magyar megfelelőt is. E törekvésemben néhány nyelvész szaktekinély szíves tanácsaival volt segítségemre, akiknek e helyen legmelegebb köszönetemet fejezem ki. Midőn a részben tőlem származó új kifejezéseket a szakemberek ítéletére bízom, szerencsésnek érzem magam, hogy munkámnak eme járulékos részében szerényen hozzájárulhattam a magyar erdészettudomány szókincsének gyarapításához.

Lőcse, 1860 májusában

a Szerző

Megjelent a Tilia VIII. és IX. kötete

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Növényteni Tanszékének periodikája, a Tilia VIII. és IX. kötete látott napvilágot napjainkban. A VIII. kötet emlékezőkötet, melyet *Csapody István, Szodfridt István és Bartha Dénes* szerkesztett. „Mestereink. Ilyennek láttuk őket – Emlékmorzsák a közelmúlt jeles botanikusairól” címmel 23, a XX. században élt botanikusra emlékezik 12 tanítvány úgy, hogy életpályájuk mellett az embert is bemutatják. 5 erdészbotanikusról (Fehér Dániel, Magyar Pál, Majer Antal, Mátyás Vilmos, Tallós Pál) is olvashatunk érdekességeket.

A IX. kötet válogatott tanulmányokat tartalmaz. *Járainé Komlódi Magda* a Kárpát-medence vegetációtörténetét mutatja be az elmúlt több, mint félmillió évben, *Kun András* a hárshegyi homokkő vegetációjának monografikus feldolgozását adja. *Kevey Balázs és Tóth Imre* tollából az Alsó-Duna ártér gyertyános-kocsányos tölgyeseiről olvashatunk, míg *Batiz Eszter* a körte (Pyrus) nemzetség részletes feldolgozását jelentette meg. A sort e referátum készítőjének két tanulmánya zárja a hazai veszélyeztetett, ill. adventív fa- és cserjefajokról.

A kötetek megrendelhetők a Növényteni Tanszéken.

dr. Bartha Dénes

* * *

W. Kausch-Blecken von Schmeling: Der Speierling – Saját kiadás, 2000.

A berkenyék megszállottja a göttingeni professzor, dr. Wedig Kausch-Blecken von Schmeling. Évtizedek óta propagálja a házi és a barkócaberkenye felkarolását, mely a védelmüktől kezdve a szaporításukon, faanyaguk árverésén keresztül a termésükből készült pálinka kóstolásáig tart. Létrehozta a berkenyék támogatók körét, mely aktív tevékenységet folytat e fafajok érdekében az erdőgazdálkodás, faipar, természetvédelem és ismeretterjesztés terén. Corninaria néven e fáknek szentelt folyóiratot alapítottak, mely évente kétszer jelenik meg. De Kausch-Blecken professzor külön köteteket is szentelt szeretett fafajainak, a házi berkenyének és a barkócaberkenyének. A nagy érdeklődésre való tekintettel a házi berkenye monográfia most bővített kiadásban újra napvilágot látott, melyben immáron sok magyar vonatkozást is fel lehet fedezni. Csak reménykedni lehet, hogy nálunk is alakulnak majd támogató körök a ritka, értékes fafajok védelmére, s mi is felmutathatunk majd a fentihez hasonló impozáns kiadványokat.

dr. Bartha Dénes